

İletişim Nedir?

- ▶ İnsanlar, geçmişten günümüze çeşitli yollar ile kendini anlatma çabası içerisinde olmuştur. Bu, insanın doğasını ve çevresini anlama ve anlamlandırma isteğinden kaynaklanır.
- ▶ Kişiler arasında duygu, düşünce, bilgi ve haberlerin, akla gelebilecek her türlü biçim ve yöntemle karşılıklı olarak aktarılmasına **iletişim** denir.
- ▶ İletişim, kişinin kendini tanımasıyla başlar.
- ▶ Diğer canlılardan farklı olarak insanlar, konuşma ve dinleme yeteneğine sahip olduğundan iletişimi geliştirme özelliğine sahiptir.

İletişimde kişinin konuşma biçimi, seçtiği sözcükler, ses tonu, beden duruşu, jest ve mimikler çok önemlidir.

- ▶ İletişimin önemli unsurlarından biri, karşıdakini etkili dinlemektir.
- ▶ İletişim kurmanın birçok yolu ve bunu sağlayan birçok araç bulunmaktadır.
- ▶ İletişim kurulurken içinde bulunulan ortama ve duruma göre doğru yöntem ve araçların tercih edilmesi, iletişimi daha etkili hâle getirir.
- ▶ Tüm canlılar, iletişim hâlinindedir. İnsanları diğer canlılardan ayıran en önemli özellik ise düşünebilmesidir. Bu özellik sayesinde insanların gerçekleştirdikleri iletişim, diğer canlılardan ayrılmaktadır.
- ▶ **Jest;** konuşurken el, kol ve başla yapılan belirli ve anlamlı davranışlardır.
- ▶ **Mimik;** duyguları, düşünceleri belirtecek biçimde, yüz kaslarının kasılmasıyla bakış ve yüz çizgilerinde oluşan değişikliklerden doğan yüz anlatımının bütünüdür.

İletişimin olabilmesi için üç temel kural vardır.

- ▶ İletişim için en az iki kişi bulunmalıdır.
- ▶ Bu kişiler, birbirlerinin farkında olmalıdır.
- ▶ İletilecek bir mesaj bulunmalıdır.

İletişimin Temel Öğeleri

Kaynak (Gönderici): İletinin ilk olarak çıkış noktasıdır. İletiyi gönderen; kişi, topluluk ya da kuruluş olabilir.

Alıcı (Hedef): Kaynağın iletiyi hedef olarak seçtiği kişi, topluluk ya da kuruluştur.

İleti (Mesaj): Kaynak tarafından aktarılan bilgi, tutum ve davranıştır.

Kanal (Araç): İletinin aktarılmasında kullanılan yöntemdir.

Geri bildirim (Dönüt): Bu süreç, iletinin alıcı tarafından doğru bir şekilde alınıp alınmadığını kapsar.

Etkinlik 1

Aşağıda iletişimin temel öğelerine ait bazı örnekler verilmiştir. Bu örneklerin hangi öğeye ait olduğunu ilgili kutucuğa yazınız.

a. 'İletişimi etkileyen tutum ve davranışlar' konusu ile ilgili ders kitabında yer alan bilgiler

b. Öğretmeni sessiz bir şekilde dinleyen ve etkinliklere katılan 7. sınıf öğrencileri

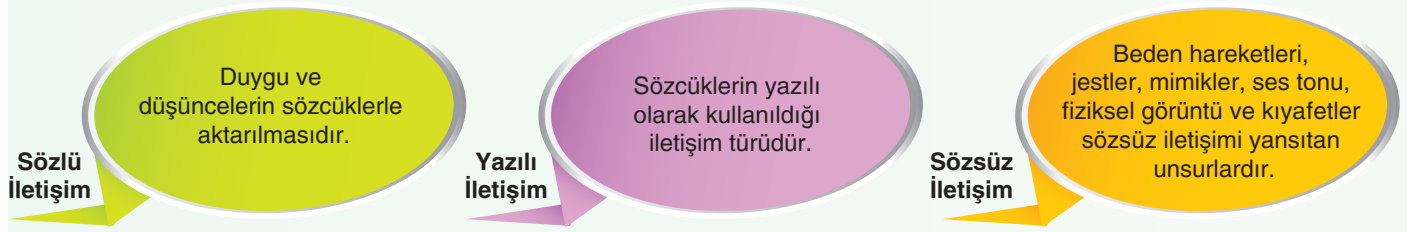
c. Ders esnasında ve dersin sonunda öğretmenin sorduğu soruları öğrencilerin doğru cevaplandırması

ç. Öğretmenin sınıfta yaptığı sunumlar ve öğrencilere izlettiği videolar

d. 'Birey ve Toplum' öğrenme alanındaki "İletişimi etkileyen tutum ve davranışlar" konusunu işleyecek sosyal bilgiler öğretmeni

Başlıca İletişim Yolları

Kullanılan yöntem ve araçlara göre iletişim üçe ayrılır.

Sıra Sende 1

Aşağıdaki tabloda bazı iletişim türleri ile gerçekleştirildikleri araçlar sınıflandırılmıştır.

	Sözlü İletişim	Yazılı İletişim	Sözsüz İletişim
I.	Mektup, telefon, işaret dili	Jest, mimik, radyo	Yüz yüze konuşma, e-posta, gazete
II.	Telefon, radyo, yüz yüze konuşma	Mektup, e-posta, gazete	Jest, mimik, işaret dili
III.	Jest, mimik, e-posta	Telefon, işaret dili, gazete	Mektup, jest, mimik
IV.	İşaret dili, radyo, e-posta	Jest, mektup, gazete	Mimik, telefon, yüz yüze konuşma

Buna göre tablonun kaçınıcı satırındaki sınıflandırma doğrudur?

A) I

B) II

C) III

D) IV

Etkinlik 2

Aşağıda verilen örnekleri iletişim türlerine göre (kullanılan yöntem ve aşamalara göre) sınıflandırınız.

1. Öğrencilerin okulda sessiz sinema oyunu oynaması
2. Öğrencilerin dilek ve şikâyetlerini okul yönetimine dilekçe ile bildirmesi
3. Sınıfta komik bir fıkra anlatan arkadaşlarına öğrencilerin gülerек tepki vermesi
4. Bir öğrencinin arkadaşı ile yaşadığı sorunu onunla konuşarak çözmesi
5. Sınıf başkanı olan bir öğrencinin konuşan arkadaşlarının isimlerini tahtaya yazması

a. Sözlü İletişim

b. Yazılı İletişim

c. Sözsüz İletişim

- ▶ **Beden dili**; duygu ve düşüncelerin yüz ifadesi, beden duruşu, el, kol ve baş hareketleri vb. yollarla anlatıldığı iletişim biçimidir.
- ▶ **Etkili iletişim**; kişinin, kendisini karşısındakilere en iyi şekilde ifade etmesi ve karşısındakilere gerekli ilgi ve etkiyi görmesidir.

**Etkili bir iletişimde
dikkat edilecek
tutum ve
davranışlar
şunlardır:**

- ▶ Konuşurken karşıdaki kişi ile göz teması kurulmalıdır.
- ▶ Ne istenildiği açık ve net bir şekilde ifade edilmelidir.
- ▶ Konuşurken dikkat, karşıdaki kişiye yöneltilmelidir.
- ▶ Karşıdaki kişinin sözü kesilmeden dinlenilmelidir.
- ▶ Gerçekçi ve doğal davranılmalıdır.
- ▶ Başka fikirlere açık olunmalıdır.
- ▶ Beden dili etkili kullanılmalıdır.
- ▶ Akıcı bir dille konuşulmalıdır.
- ▶ Ses tonu iyi ayarlanmalıdır.
- ▶ Ön yargılı olunmamalıdır.
- ▶ Empati kurulmalıdır.

Sıra Sende 2

Çalıştığı mağazada insan kaynakları sorumluluğuna terfi eden Mert Bey, mağaza çalışanları ile yaptığı toplantıda: “Arkadaşlar mağazamızda benimle beraber yeni bir dönem başlamış olup yeni görev dağılımları yapılmıştır. Artık daha fazla ve gayretli çalışacağız. Kurallara her zamankinden daha fazla dikkat edeceğiz, bu esnada belirlenen çalışma temposuna ve kurallara uymayan arkadaşların sözleşmelerini iptal edeceğim. Mağaza çalışanı olarak davranışlarına dikkat etmeyenlere asla hoşgörü göstermeyeceğim.” demiştir.

Buna göre Mert Bey aşağıdaki davranışlardan hangisini sergilemiştir?

- A) Ben dilini kullanmıştır.
- B) Beden dilini etkili kullanmıştır.
- C) Empati yaparak hareket etmiştir.
- D) Konuşmasında tehdit edici bir üslup kullanmıştır.

1. İletişim; duygu, düşünce, bilgi ve haberlerin her türlü biçim ve yolla, akla uygun şekilde, bir kişiden diğerine aktarılması olarak tanımlanmaktadır.

Buna göre,

I.

II.

III.

görsellerinin hangileri iletişime örnek gösterilebilir?

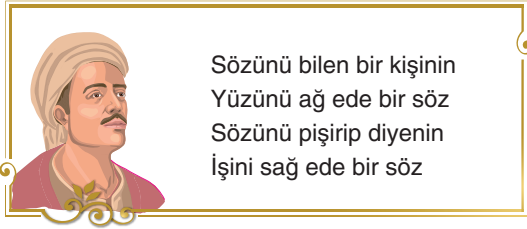
A) I ve II

B) I ve III

C) II ve III

D) I, II ve III

2.

Yunus Emre bu dizelerinde aşağıdakilerden hangisinin önemini vurgulamıştır?

A) Etkili iletişimin

B) Etkin dinlemenin

C) Ön yargılı davranmanın

D) Beden dilini kullanmanın

3. Aşağıda iletişimi olumsuz yönde etkileyen tutum ve davranışlardan bazıları verilmiştir.

- I. Yanlış anlaşılmaya neden olacak karmaşık ve belirsiz ifadeler
- II. Sürekli olarak aynı ses tonunu kullanma
- III. Dikkatini başka yere yönlendirme
- IV. Konuya hâkim olmama

Bu tutum ve davranışlardan hangisi konuşmacıdan kaynaklı sorunlara örnek gösterilemez?

A) I

B) II

C) III

D) IV

4.

Günlük hayatımızın her alanında çevremizdeki insanlarla iletişim kurarız. Ağızımızdan çıkan sözcükler, yüz ifadelerimiz, beden hareketlerimiz, çizdiğimiz resimler, sosyal medya yazışmalarında kullandığımız bazı işaret ve emojiler kurduğumuz iletişimin niteliğini etkiler.

Bu metinde;

I. sözlü,

II. yazılı,

III. sözsüz

iletişim türlerinin hangilerinden bahsedilmiştir?

A) I ve II

B) I ve III

C) II ve III

D) I, II ve III

5.

Aşağıdakilerden hangisi etkili bir iletişimde dikkat edilmesi gereken hususlardan değildir?

A) Konuşurken karşıdaki kişi ile göz teması kurulması

B) İstenilen şeyin açık ve net bir şekilde ifade edilmesi

C) Başka fikirlere açık olunması

D) Ses tonunun sürekli aynı tonda tutulması

6. Beden dili; yüz ifadesi, el ve kol hareketleri gibi unsurlar aracılığıyla anlatılmak istenen mesajı destekleyen veya yalanlayan hareketler bütünüdür. İnsanlar, bilinçli ya da bilinçsiz olarak beden dille-riyle gerçek duygu ve düşüncelerini dışa vururlar. Örneğin yalan söyleyen bir insanın yalan sırasında, karşısındaki kişinin yüzüne bakmadığı, ellerinin titrediği ve yüzünün kızardığı gözlemlenmiştir.

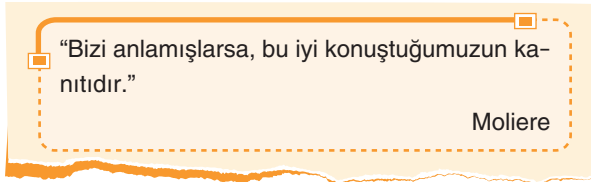
Bu metne göre,

- Beden dili, sözsüz iletişimin önemli bir unsurudur.
- Duygu ve düşünceleri ifade etmede beden dili tek başına yeterlidir.
- Beden dili ile insanların söyledikleri ve yaptıkları arasındaki farkı görmek mümkündür.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II B) I ve III
C) II ve III D) I, II ve III

7.

Moliere'in bu sözü iletişimin temel öğelerinden hangisi ile açıklanabilir?

- A) Alıcı B) İleti C) Dönüt D) Kanal

8. • Duygu ve düşüncelerin; yüz ifadesi, beden duruşu, el, kol ve baş hareketleri vb. yollarla anlatıldığı iletişim biçimidir.
- Bir duygu ve düşünce açıklanırken kullanılan ağız, kaş, göz ve yüz ifadeleridir.
- Kişinin kendisini karşısındakilere en iyi şekilde ifade etmesi ve karşısındakilerden gerekli ilgi ve etkiyi görmesidir.

Bu tanımlar ait oldukları kavramlar ile eşleştirildiğinde hangi kavram dışta kalır?

- A) Etkili iletişim B) Sen dili
C) Beden dili D) Mimik

9. İnsanlar; kendilerini sözlü, yazılı veya sözsüz olarak ifade edebilirler.

Buna göre;

- Ahmet'in, annesine karnının acıktığını söylemesi,
- İrem'in, Naz'a kırıldığını not yazarak belirtmesi,
- takım kaptanı Ali'nin motivasyon için arkadaşları ile konuşması

durumlarının hangilerinde sözsüz iletişim yolu kullanılmıştır?

- A) Yalnız II B) Yalnız III
C) I ve II D) II ve III

10. Karadeniz'in doğu kesiminin dağlık ve engebeli olması, konut yerleşimlerinin birbirinden uzak olmasına yol açmış dolayısıyla bölge insanı, günlük hayattaki iletişimde ıslık dilini kullanmaya başlamıştır. Günümüzde yörede yaşayan yaklaşık 10 bine yakın insanın ıslık dili ile iletişim kurduğu tahmin edilmektedir.

2017 yılında UNESCO Acil Koruma Gerektiren Somut Olmayan Kültürel Miras Listesi'ne giren ıslık dili, kullanıcılarının kültürel kimliklerinin belirgin bir parçası olmuş ve ilgili topluluk tarafından kültürel kimliklerinin yansıması, kişiler arası iletişim ve toplumsal dayanışmanın pekiştirici unsurlarından biri olarak görülmüştür.

Bu bilgilere göre ıslık dili ile ilgili,

- Toplumsal kimliğin oluşmasına katkı sağlamıştır.
- Yeryüzü şekilleri, ortaya çıkmasına etki etmiştir.
- Ülkemizin her yerinde rastlanmaktadır.

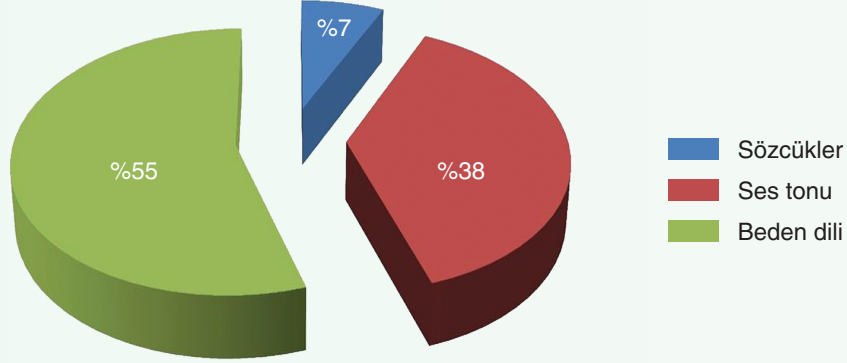
yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III D) I, II ve III

► **Empati**, bir insanın kendini karşısındakinin yerine koyarak onun duygu ve düşüncelerini anlamasıdır.

İletişim Sırasında Etkili Olan Unsurlar

İletişimi Olumlu Etkileyen Tutum ve Davranışlar

- Empati kurmak
- Etkili dinlemek
- Saygılı olmak
- Güler yüzlü olmak
- Göz teması kurmak
- Ben dili kullanmak
- Farklılıklara saygılı olmak
- Dikkatini karşıdaki kişiye vermek
- Ses tonunu iyi kullanmak

İletişimi Olumsuz Etkileyen Tutum ve Davranışlar

- Kişinin sözünü kesmek
- Suçlayıcı davranmak
- Yargılamak
- Sen dili kullanmak
- Alay etmek
- Lakap takmak
- Ön yargılı olmak
- Tehdit etmek
- Emir vermek

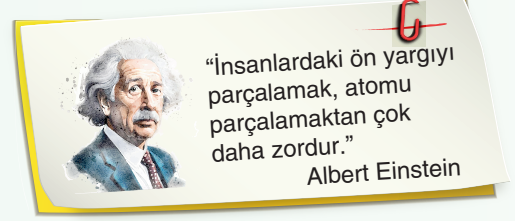

Etkinlik 3

Aşağıda verilen atasözü ve deyimleri iletişime olan etkisi bakımından olumlu ve olumsuz olarak sınıflandırınız.

İletişimle İlgili Olan Atasözleri ve Deyimler	Olumlu	Olumsuz
a. Tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır.		
b. Can kulağıyla dinlemek		
c. Lafı ağızına tıkamak		
ç. Ağızdan bal damlamak		
d. Bıçak yarası geçer, dil yarası geçmez.		

- **Ön yargı**; bir kimse veya bir şeyle ilgili olarak belirli şart, olay ve görünümlere dayanarak önceden edinilmiş olumlu veya olumsuz yargı, peşin yargı, peşin hüküm, peşin fikir.

SEN DİLİ

Kişiler arası ilişkilerde kullanılan yargılayıcı ve suçlayıcı ifadelerin iletişimi olumsuz etkilediği bir konuşma biçimidir.

"Sen" ile başlar, "sen" ile biter.

Olumsuz bir iletişim türüdür.

Konuşmalar kişiliğe yöneliktir.

Öfke ve kızgınlık duyguları içerir.

Yargılayıcı, suçlayıcı ve eleştiricidir.

Sen Dili

BEN DİLİ

Bireyin karşılaştığı bir davranışı tanımladığı, bu davranışın kendisini nasıl etkilediğini ve hangi duyguları yaşattığını ifade ettiği bir iletişim biçimidir.

"Ben" ile başlar, "ben" ile biter.

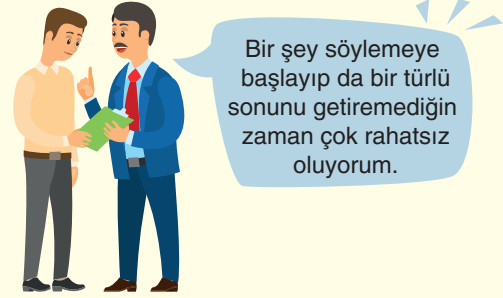
Olumlu bir iletişim türüdür.

Konuşmalar davranışa yöneliktir.

Bireyin kendi düşünceleridir.

Bireyin duygularını ifade eder.

Ben Dili

Sıra Sende 3

Aynı dili konuşmak değil, aynı duygulara sahip olmak karşınızdakiyle anlaşmanızı sağlar.

Hiz. Mevlana

Hiz. Mevlana bu sözünde iletişimi olumlu etkileyen tutum ve davranışlardan hangisine vurgu yapmıştır?

- A) Empati kurmaya
- B) Ön yargısız yaklaşmaya
- C) Beden dilini etkili kullanmaya
- D) Bireysel farklılıklara saygılı olmaya

Sıra Sende 4

Sen dili ile ilgili,

- I. Karşı tarafın olumsuz davranışlarına odaklanarak suçlayıcı bir ifade içerir.
- II. Kişinin duygularını ve beklentilerini açıkça ifade etmesine yardımcı olur.
- III. İletişimde çatışmalara yol açabilir ve karşı tarafın savunmaya geçmesine neden olabilir.

yargılarından hangileri yanlıştır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve III D) II ve III

Etkinlik 4

Aşağıdaki ifadeleri “sen dili” ve “ben dili” olma durumlarına göre gruplandırınız.

- a. Sürekli olarak derse geç kalıyorsun.
- b. Bu davranışından dolayı seninle gurur duyuyorum.
- c. Benimle her zaman bağırarak konuşuyorsun.
- ç. Odanı sürekli dağınık bıraktığın için çok üzülüyorum.
- d. İleride başarılı bir öğretmen olacağına inanıyorum.

Sen Dili

Ben Dili

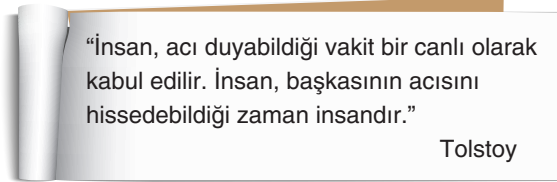
1. Aşağıdaki tabloda iletişimi etkileyen tutum ve davranışlar olumlu ve olumsuz olarak gruplandırılmıştır.

	Olumlu	Olumsuz
I.	Sen dili kullanmak	Ben dili kullanmak
II.	Farklılıklara saygı göstermek	Ön yargılı davranmak
III.	Empati kurmak	Alay etmek
IV.	Eleştirilere açık olmak	Sürekli eleştirmek

Buna göre tablonun hangi satırında yanlışlık yapılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV

2.

Tolstoy bu sözünde aşağıdakilerden hangisine vurgu yapmıştır?

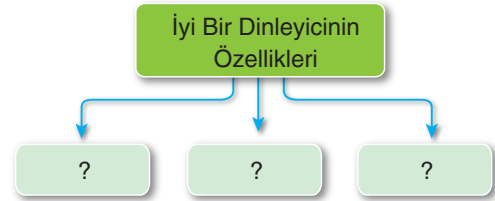
- A) Etkin dinlemeye
B) Empati kurmaya
C) Sen dili kullanmaya
D) Göz teması kurmaya

3. Eve geç gelen çocuğuna annesi "Nerede kaldın? Saatin kaç olduğunu biliyor musun? Ne kadar düşüncesizsin. Bir daha geç kalmayacaksın. Biz senin yaşındayken anne ve babamızın sözünden çıkmazdık." demiştir.

Buna göre annenin çocuğuna karşı aşağıdaki tutum ve davranışlardan hangisini sergilediği söylenemez?

- A) Sen dilini kullanmak B) Empati kurmak
C) Tehdit etmek D) Suçlamak

4.

Bu tabloda "?" ile gösterilen yerlere aşağıdakilerden hangisi getirilemez?

- A) Ön yargılı davranmaz.
B) Dikkatini karşıdaki kişiye verir.
C) Konuşmacı ile göz teması kurar.
D) Dinlerken başka şeylerle meşgul olur.

5. Bir arkadaşınız, öğretmenin sorduğu soruya yanlış cevap verdiğinde ona "Haa! Bu kadar basit bir soruyu nasıl bilemedin?" diyerek onunla dalga geçmek, arkadaşınızın üzelmesine neden olabilir.

Bu metindeki iletişim hatası aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tehdit etme B) Nutuk çekme
C) Alay etme D) Ön yargılı davranma

6. **Alp:** Sen hep eşyalarımı dağıtıyorsun, böyle davranmayı bırak!

Batu: Odamı dağınık bulduğumda kendimi huzursuz hissediyorum. Bu konuda daha dikkatli olabilir misin?

Alp ve Batu'nun ifadeleri ile ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) Alp'in ifadesi sen diline, Batu'nun ifadesi ben diline örnektir.
- B) Alp'in ifadesi ben diline, Batu'nun ifadesi sen diline örnektir.
- C) Her iki ifade de sen diline örnektir.
- D) Her iki ifade de ben diline örnektir.

7.

Ben dili ile kurulan iletişimde birey; bir davranış, tutum, söz, duygu, düşünce karşısında ne hissettiğine ne düşündüğüne odaklanır ve karşısındakini suçlamadan duygularını ifade eder. Bu nedenle insanlar birbiriyle iletişim kurarken ben dilini tercih etmelidir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi ben diline örnek gösterilemez?

- A) Derse katılmaman beni çok üzüyor.
- B) Gürültü yaptığınızda dikkatim dağılıyor.
- C) Ne kadar yaramaz bir çocuksun.
- D) Çalıştığında başarılı olacağına inanıyorum.

8. **Aşağıdaki ifadelerden hangisi ben dili kullanılarak söylenmiştir?**

- A) Sürekli sözümü kesiyorsun ve saygısızca davranıyorsun.
- B) Hep kendi isteklerini düşünüyorsun ve beni hiç dinlemiyorsun.
- C) Artık yeter, şımarık bir çocuk gibi böyle davranmana izin veremem.
- D) Bana yardımcı olmadığın zaman işlerimi yetiştiremiyorum ve bu beni endişelendiriyor.

9. Elif Öğretmen'in verdiği proje görevi için Hasan, arkadaşları ile kısa bir toplantı yaptı. Grup çalışması sırasında olumlu bir iletişim ortamının oluşması için sergilenen tutum ve davranışlar belirlendi.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi bu tutum ve davranışlar arasında yer almaz?

- A) Herkesin fikirlerini dikkatlice dinlemek
- B) Sorulara, açık ve nazik bir şekilde cevap vermek
- C) Anlaşmazlık durumunda ortak bir çözüm bulmaya çalışmak
- D) Konuşan kişinin konuşmasını keserek kendi fikirlerini söylemek

10. **Etkin bir dinleyici olmak isteyen bir öğrencinin;**

- I. dinlediği kişinin fikirlerine saygı duyma,
- II. dinlediği kişinin konuşmasını bitirmesini beklemeye,
- III. dinleme sırasında sürekli başka bir konu hakkında düşünme

davranışlarından hangilerini yapması gerekir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) II ve III
- D) I, II ve III

HIZLI İLETİŞİM GÜÇLÜ TOPLUM

- ▶ **Medya**; gazete, dergi, radyo, televizyon, genel ağ gibi kitle iletişim araçlarının tümünü kapsayan genel bir terimdir.
- ▶ Medya, ürünlerini görsel ve işitsel olarak sunmaktadır.
- ▶ Medya; insanların düşüncelerini, kararlarını ve davranışlarını etkilemektedir.
- ▶ Medyanın sosyal değişim ve etkileşimdeki rolü, her geçen gün artmaktadır.
- ▶ Günümüzde “sosyal medya” ve “dijital medya” kavramları ön plana çıkmaktadır.
- ▶ **Sosyal medya**; kullanıcısının kendi ürettiği, içeriği yayınladığı ve paylaştığı çevrim içi bir ağıdır.

Günümüzde sosyal medya, birçok kişi ve kurum tarafından aktif olarak kullanılmaktadır. Kullanıcılar içerikleri, makaleleri, haberleri, düşünceleri, günlük olayları ve fotoğrafları sosyal medya aracılığıyla görebilmekte görüşlerini yine bu sosyal ağ üzerinden ifade edebilmektedir.

Kitle İletişim Araçlarının Olumlu Yönleri

- ▶ Bilgilerin insanlara hızlı bir şekilde ulaşmasını sağlar.
- ▶ Ürün ve hizmetlerin tanıtılmasını sağlar.
- ▶ İnsanların eğlenceli vakit geçirmelerine katkıda bulunur.
- ▶ Toplumda birlik ve beraberliğin artmasını sağlar.
- ▶ Yeni bilgi ve düşüncelerin yayılmasını sağlar.
- ▶ İnsanlar arasında etkileşimi artırır.
- ▶ İnsanların eğitilmesinde rol oynar.
- ▶ Kamuoyu oluşturulmasında etkilidir.

Kitle İletişim Araçlarının Olumsuz Yönleri

- ▶ Çocukların ve gençlerin gelişimini olumsuz yönde etkileyebilir.
- ▶ Yüz yüze etkileşimi ortadan kaldırıp sosyalleşmeyi zayıflatabilir.
- ▶ Kontrolü sağlanmazsa zaman kaybına yol açan araçlar hâline gelir.
- ▶ Uzun süre kullanıldığı durumlarda sağlık sorunlarına yol açabilir.
- ▶ Kültürümüzün bozulmasına yol açabilir.
- ▶ Bağımlılığa neden olabilir.
- ▶ Aile bağlarını zayıflatabilir.

- ▶ **Dijital medya**, sosyal medya aracılığıyla bilgilere kolayca ulaşılmasını ve insanlarla iletişim kurulmasını sağlayan platformların genel adıdır.
- ▶ **Kitle iletişim araçları**, haber ve bilgi iletmenin yanı sıra eğitmek, eğlendirmek gibi amaçlar doğrultusunda çeşitli teknikler kullanılarak kısa sürede birçok insana mesaj ileten araçlardır.

Sıra Sende 5

- Farklı kültürleri tanıtması
- Uzak mesafedeki insanlarla iletişim kurulabilmesi
- Bilgiye kolay ve daha hızlı ulaşımı sağlaması
- Dikkat eksikliği ve odaklanma problemlerinin yaşanmasına neden olması

Yukarıdakilerden hangisi kitle iletişim araçlarının olumsuz etkisine örnek gösterilebilir?

- A) I B) II C) III D) IV

Etkinlik 5

Aşağıdaki araçlardan kitle iletişim aracı olanları “✓” sembolüyle belirtiniz.

Televizyon

CD çalar

Telgraf

Genel ağ

Dergi

Akıllı telefon

Radyo

Mektup

Atari

Gazete

Etkinlik 6

Aşağıdaki ifadelerin ilgili oldukları alanı, boş bırakılan yerlere yazınız.

Genel ağ üzerindeki alışveriş siteleri sayesinde ihtiyacım olan ürünü daha uygun fiyata alabiliyorum.

a.

Akıllı telefonlar sayesinde uzak-taki akrabalarım ile sesli ve görüntülü konuşabiliyorum.

b.

Televizyonda izlediğim belgeseller sayesinde başka ülkelerde yaşayan insanların giyim kuşamı ve yiyecekleri hakkında bilgi sahibi oluyorum.

c.

RTÜK (Radyo Televizyon Üst Kurulu)

Ülkemizde yayın yapan kuruluşların belli ilkeler doğrultusunda yayın yapmalarını sağlamak amacıyla radyo ve televizyonların yayınlarını düzenlemek ve denetlemekle görevli kuruldur. Bu kurul, akıllı işaretler gibi projeler geliştirerek özellikle çocuklar ve aileleri bilinçlendirmeyi amaçlamaktadır.

Akıllı işaretler, televizyon programlarının hangi yaş grubuna uygunluğu konusunda insanlara, programı izlemeden önce uyarı verir.

► RTÜK; uyarı, para cezası, yayın durdurma, reklamsız yayın, kanal kapatma gibi cezalar verebilir.

Genel İzleyici
Kitleleri

7 Yaş ve
Üzeri

13 Yaş ve
Üzeri

18 Yaş ve
Üzeri

Şiddet / Korku

Olumsuz Örnek
Oluşturabilecek
Davranışlar

Ulti Not

Vatandaşlar, RTÜK'e şikâyetlerini 444 1 178 numaralı telefondan yapabilir.

Sıra Sende 6

RTÜK ile ilgili,

- Medyada sadece devletin belirlediği içeriklerin yayınlanmasını sağlar.
- Toplumun millî ve manevî değerlerine uygun yayın yapılmasını teşvik eder.
- Televizyon ve radyo yayınlarında çocukları ve gençleri olumsuz etkileyebilecek içerikleri denetler.

yargılarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I B) I ve III C) II ve III D) I, II ve III

1. Medya denince aklımıza genellikle radyo, gazete, televizyon gibi kitle iletişim araçları gelse de bu sözcüğün anlamı çok daha geniştir. Mağara duvarından dumana, dergi ve kitaplardan genel ağı, afiş ve broşürlerden reklam panolarına kadar mesajların alındığı ve aktarıldığı her ortam, medya olarak kabul edilir.

Bu metinden aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabilir?

- A) Medya, insanlar arası etkileşimi azaltmaktadır.
- B) İnsanlar; kitlelere ulaşmak için farklı araçlar kullanmıştır.
- C) Medya araçlarının hepsi aynı dönemde ortaya çıkmıştır.
- D) Kitle iletişim araçları, zaman içerisinde değişime uğramamıştır.

2.

Kitle iletişim araçları, yaşamı çeşitli yönlerden değiştirerek yeni yaşam tarzlarının ortaya çıkmasına olanak tanır. Fakat sağladıkları kolaylıkların yanı sıra bazı olumsuz etkiler de doğurabilmektedir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi kitle iletişim araçlarının olumsuz etkisine örnek gösterilemez?

- A) Aile içi iletişimi zayıflatmaktadır.
- B) Zaman israfına neden olmaktadır.
- C) Bilgiye ulaşmada kolaylık sağlamaktadır.
- D) Dilde yozlaşma ve bozulmaya neden olmaktadır.

3. Günümüzde iletişim teknolojilerinin gelişmesiyle birlikte haberler ve bilgiler çok hızlı bir şekilde yayılarak geniş kitlelere ulaşabilmektedir. Televizyon, genel ağ ve akıllı telefonlar insanların birbirleriyle anında iletişim kurmalarını sağlamakta ve bu durum, toplumsal hareketlerin ve dayanışma faaliyetlerinin daha etkin ve hızlı bir şekilde organize edilmesine olanak tanımaktadır. Sivil toplum kuruluşları, gruplar ve bireyler; sosyal medya ve dijital platformlar üzerinden imza kampanyaları, bağış toplama ve yardım organizasyonları düzenleyebilmektedir.

Bu metinde kitle iletişim araçlarının hangi özelliğinden söz edilmiştir?

- A) Kültürel etkileşimi artırmasından
- B) Eğlenceli vakit geçirmeyi sağlamasından
- C) Farklı kültürleri tanıma fırsatı tanınmasından
- D) Toplumsal olaylara duyarlılığı artırmasından

4. Medya; radyo, televizyon, gazete, genel ağ gibi kitle iletişim araçlarının tümünü kapsamaktadır. Medya, bilgilendirmek amacıyla kullanılabileceği gibi toplumun kültürel yapısını istenilen şekilde değiştirmek için de kullanılabilir. Örneğin medyada yayınlanan reklamlar, toplumun değerlerinin bozulmasına ya da değişmesine yol açabilir. Sürekli olarak indirimli ürün reklamlarına maruz kalan insanlar, ihtiyaç duymadıkları ürünleri almaya başlayabilir. Bu durum ise alış veriş bağımlılığına neden olabilir.

Buna göre medya ile ilgili,

- I. Kültürel yozlaşmaya neden olabilmektedir.
- II. Daha çok gençleri olumsuz etkilemektedir.
- III. İnsanları ekonomik açıdan zor durumda bırakabilmektedir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) I, II ve III

5. Eskiden insanlar sık sık birbirlerini ziyaret eder, özellikle uzun kış akşamlarında bir araya gelerek sohbet ederlerdi. Bayramlarda ise büyükler mutlaka ziyaret edilir, çocuklar onların ellerini öper, büyükler de çocuklara harçlık verirdi. Ancak günümüzde, televizyon ve akıllı telefonların yaygınlaşmasıyla birlikte bu gelenekler giderek azalmaya başladı. İnsanlar birbirlerini ziyaret etmek yerine daha çok ekran başında vakit geçiriyor. Bayramlarda da akrabalar yüz yüze buluşmak yerine genellikle telefonla arayarak, ya da mesaj atarak bayramlaşmayı tercih ediyor.

Buna göre kitle iletişim araçları ile ilgili,

- I. Toplumsal bağları güçlendirmektedir.
- II. İnsanlar arası sosyal ilişkilere zarar vermektedir.
- III. Farklı kültürler, birbirini tanıma imkânı bulmaktadır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız II B) I ve II
C) I ve III D) II ve III

6. Bir öğrenci, sosyal bilgiler dersi için kitle iletişim araçlarının toplum üzerindeki etkilerini araştırmıştır. Araştırması sonucunda, kitle iletişim araçlarının bilgi paylaşımını hızlandırarak toplumsal eğitime önemli katkılar sağladığını belirlemiştir. Ancak aynı zamanda, bu araçların bağımlılığa yol açabileceği ve zamanın verimsiz kullanılmasına sebep olabileceği gibi bazı olumsuz etkilerinin de bulunduğunu tespit etmiştir.

Aşağıdaki ifadelerden hangisi bu öğrencinin ödevinden çıkarılabilecek genel bir yargıdır?

- A) Kitle iletişim araçlarının olumlu ve olumsuz etkileri vardır.
- B) Kitle iletişim araçları, yalnızca bireysel iletişim için kullanılır.
- C) Kitle iletişim araçları, en çok eğlence amaçlı tercih edilmektedir.
- D) Kitle iletişim araçları, sınırsız bir şekilde kullanılmalıdır.

7. Kitle iletişim araçları; bireylerin toplumun bir parçası olmalarında, toplumun kültürel değerlerini almalarında, inanç, tutum ve davranışlarındaki değişimlerde rol oynamaktadır. Kısacası etki alanı ile insan yaşamına kolaylıklar sağlamaktadır.

Buna göre,

- I. Yanlış bilgilerin ve dedikoduların hızla yayılmasına neden olur.
- II. Toplumdaki bireyler arasındaki iletişim bağına güçlendirir.
- III. Bilimsel gelişmelerin topluma duyurulmasını kolaylaştırır.

yargılarından hangileri kitle iletişim araçlarının insan hayatına olumlu etkileri arasında yer alır?

- A) I ve II B) I ve III
C) II ve III D) I, II ve III

8. Radyo Televizyon Üst Kurulu (RTÜK), ülkemizde yayın yapan kuruluşların belli ilkeler doğrultusunda yayın yapmalarını sağlamak amacıyla radyo ve televizyonların yayınlarını düzenlemek ve denetlemekle görevli kuruldur. Bu kurul, akıllı işaretler gibi projeler geliştirerek başta çocuklar olmak üzere aileleri bilinçlendirmeye çalışmaktadır.

Bu bilgiye göre bir televizyon kanalının aşağıdakilerden hangisini sergilemesi RTÜK tarafından ceza almasına neden olur?

- A) Programda eğitici içeriklere yer verilmesi
- B) Programın çocuklara zararlı içerikler barındırması
- C) Programın toplumun kültürel değerlerini yansıtması
- D) Programda topluma örnek olacak davranışların sergilenmesi

- **Kitle iletişim özgürlüğü;** insanların, haber, bilgi ve düşünceleri iletişim araçları vasıtasıyla serbestçe elde edebilmesi, açıklayabilmesi ve yayabilmesidir.

Kitle iletişim araçları, yayınlarında suça teşvik ya da suçlulara destek verici yayın yapmamalıdır.

- **Sansür;** bazı fikirlerin, haberlerin ve sanat eserlerinin yazılması, yayımlanması veya paylaşılmasının kısıtlanması ya da tamamen engellenmesidir.
- **Kamuoyu,** bir konuyla ilgili halkın genel düşüncesidir.

Kitle iletişim alanında sahip olunan hak ve özgürlükler, anayasa ile güvence altına alınmıştır.

İletişim ile İlgili Hak ve Özgürlüklerimiz

Özel Hayatın Gizliliği: Anayasamızın 20. maddesine göre “Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz.”

Haberleşme Hürriyeti: Anayasamızın 22. maddesine göre “Herkes, haberleşme hürriyetine sahiptir. Haberleşmenin gizliliği esastır.”

Düşünce ve İfade Özgürlüğü: Anayasamızın 26. maddesine göre “Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir.”

Bilgi Edinme Hakkı: Bireylerin devlet kurum ve kuruluşlarının görevlerinden dolayı sahip oldukları bilgilere ulaşabilme hakkıdır.

Tekzip ve Düzeltme Hakkı: Yayın organları; yanlış haber, resim ve bilgilerde düzeltme yapmak (tekzip yayımlama) ve haksızlığa uğrayan kişi ya da kurumların düzeltme cevaplarını yayınlamak zorundadır.

Kitle iletişim araçlarını kullanılırken bize ait yazı, resim, bilgi ve verilerin izinsiz şekilde başkalarının eline geçme tehlikesi vardır. Örneğin sosyal medyada paylaşılan görsellerin kötü amaçlı yazılımlarla ele geçirilip kişinin isteği dışında kullanılması bilişim suçları kapsamına girer.